

‘Herinnering is ook leven’

Ad van Leeuwen met op de achtergrond de Mont Blanc.

FOTO: PR

DOOD, GEWOON...

Dood, gewoon... In deze reeks interviews die eens per maand in deze krant verschijnt, krijgen markante Schiedammers indringende vragen voorgelegd door Helen Teunissen, directeur van Matrice Uitvaartbegeleiding. Een interview over de dood, over de uitvaart en daarmee een gesprek over het leven. In dit interview spreekt zij met Ad van Leeuwen, oud-brandweercommandant van Schiedam, Vlaardingen en Maasvluis.

Helen Teunissen

FOTO: SJAAK VAN BEEK

We ontmoeten elkaar in zijn huis, midden in Kethel. Uitkijkend over de prachtige omgeving. Van Leeuwen heeft zich uitermate goed voorbereid op dit gesprek: “Ik vind het een goede zaak dat dit onderwerp bespreekbaar wordt. Laat mensen maar zeggen wat ze ervan vinden. Daarmee wordt misschien ook de angst voor de dood wat weggehaald.”

Wieg in Schiedam

Van Leeuwen is een geboren en getogen Schiedammer. Opgegroeid in de Slachthuisbuurt, de eerste naoorlogse nieuwbouwwoningen in Schiedam. “Mijn vader was een harde werker bij Wilton Feyenoord. Mijn moeder runde het gezin van zeven kinderen waarvan ik de middelste was. Het was een hele leuke sfeer thuis waar iedereen welkom was. Ouders die altijd voor ons klaarstonden, ze hebben hard gewerkt om ons te kunnen laten studeren. Ik heb veel respect voor hen!”

Durf te praten

In zijn werk als brandweercommandant werd Van Leeuwen regelmatig met slachtoffers geconfronteerd. “Meestal op meer afstand dan de brandweermannen, daarom had het op mij minder emotionele impact. Dat was wel anders toen ik bij een incident zelf een slachtoffer

moest reanimeren, dat staat me nog altijd bij.” Er is veel veranderd in de tijd dat hij bij de brandweer werkte. “Vroeger mocht je niet over je gevoelens spreken. Dat is gelukkig in de loop van de jaren ‘80 veranderd. Ik heb onder andere landelijk hard meegewerkt aan het opzetten van goede nazorgprocedures. Ik vind dat erg belangrijk als je klem komt te zitten: Durf erover te praten, maak je gevoelens bespreekbaar.”

Een fabriek

Van Leeuwen werd zelf geconfronteerd met kanker. “Dat is gelukkig allemaal goed gegaan, maar het brengt je dicht bij de dood. Ik heb daardoor geleerd nog meer te relativiseren. Helaas hoort de dood bij het leven. ‘Helaas’, dus tussen aanhalingstekens. Want soms is het goed als er een einde aan het leven komt, bijvoorbeeld voor oude mensen die vereenzamen, voor wie het dan niet meer hoeft. Het is verklaarbaar als mensen door ziekte overlijden. Ik zie de mens, vanuit mijn achtergrond als chemicus, als een biochemische fabriek. Een mens wordt oud en het lichaam gaat slijten. Dan houdt het gewoon een keer op. Maar als jonge mensen overlijden, is dat nauwelijks te accepteren. Zeker als dat door extern geweld is, als het onnodig is.”

Zonde van de tijd

Het gegeven dat Van Leeuwen ziek werd, maakte niet dat hij al van alles wilde bespreken over een mogelijke uitvaart. “Dat vind ik zonde van de tijd. Een mens kan met een ziekte geconfronteerd worden, je weet dat er ooit een einde aan het leven komt maar probeer er nog zoveel mogelijk van te maken. Ook na constatering van een ziekte gaat je leven verder. Als je er dan al serieus over gaat praten, dan ben je al met de dood bezig.” Van Leeuwen gaat, zoals velen, ook naar uitvaarten. “Je hoort op zo’n moment van elkaar wat je mooi vindt of niet. Je kunt dat onthouden, als het zover is dan kan je daar iets aan hebben. Ik vind het ook een

bloemen zie je soms niet meer wat van de direct nabestaanden is. Door het minimaal te houden, wil ik dat juist accentueren. Zet verder maar een banknummer op de rouwkaart en laat het geld voor de bloemen naar een goed doel gaan. En ik vind het heel belangrijk door intimi naar mijn graf gedragen te worden. Voor mij is de begrafenis een deel van mijn leven.”

Humor en intimiteit

Van Leeuwen maakte het overlijden van zijn ouders en een broer mee. “Ik vind het heel veel waarde hebben dat iemand in zijn vertrouwde omgeving opgebaard ligt. Er ontstaat berusting door in je eigen omgeving, in alle rust, afscheid te nemen.

ook voor kinderen belangrijk om te constateren. Zo wordt de dood nog meer geaccepteerd.”

Wonderbaarlijke geest

Van Leeuwen spreekt steeds over zijn begrafenis maar het kan evengoed een crematie zijn. “Dat is aan mijn nabestaanden, waar zij zich goed bij voelen. Bijvoorbeeld of ze een plek willen hebben om naar toe te kunnen gaan. Voor mij is het voorbij, het lichaam is ‘over’ en ik hoop, dat er dan wat anders is.” Hij vindt mensen bijzondere wezens. “Van het lichaam is fysiek veel te begrijpen, maar de geest is iets wonderbaarlijks. Waarom zou er niet iets anders kunnen zijn? Ik vind het bijzonder dat er zoveel mensen op de wereld zijn en dat we, ondanks dat er dingen fout gaan, redelijk goed naast elkaar leven, dat we kunnen communiceren. Ik zou het wel leuk vinden als het plezier dat we hier hebben, nog ergens anders door kan gaan!”

Dood relativeert

Van Leeuwen wordt dit jaar zestig. “Ik ben recent met mijn dochter op reis geweest in China en wil daar over twintig jaar nog wel eens naar toe. Ik realiseer me, als dat gaat lukken, dat ik dan tachtig zal zijn. Theoretisch gezien heb ik er al tachtig procent op zitten. Dat is vreemd, ik moet anders gaan nadenken over de tijd!” Hij vervolgt: “De dood relativeert. Je wordt weer met beide benen op de grond gezet. Ik streef altijd naar evenwicht tussen werk, gezin en mijzelf. Het gaat niet alleen om werken! Ik wil graag

herinnerd worden als een prettig mens, iemand met wie je iets kan organiseren maar met wie je ook gezellig een borrel kan drinken. Hopelijk ook iemand die zijn verantwoordelijkheid heeft genomen tijdens zijn leven. Dat vind ik echt belangrijk: enerzijds leuk leven maar ook bijdragen aan het goed functioneren van de maatschappij.”

Herinnering is leven

“Iedereen geeft de uitvaart op zijn eigen manier vorm”, stelt Van Leeuwen. “Ik heb geen kritiek op hoe anderen het organiseren. Als ik maar wel het idee heb dat het vanuit de nabestaanden met gevoel gebeurt. Dat vind ik zo belangrijk! Natuurlijk hoort daar ook verdriet bij. Als anderen verdriet hebben dan moet ik meestal ook een traantje wegpinken. Hoe oud iemand ook is, afscheid nemen blijft een harde zaak.” Van Leeuwen denkt met regelmaat terug aan familie en goede vrienden die hij heeft verloren. “Niet zozeer met verdriet, maar met respect, als je met anderen herinneringen ophaalt. Zo is het leven. Het is heel triest als iemand komt te overlijden, maar laten we in ieder geval over de leuke dingen en de kwaliteiten van iemand praten. Blijf kijken naar de foto’s van mensen, koester de herinneringen. Op zo’n manier leven de mensen voort. Herinnering is ook leven.”

Reageren

Wilt u reageren op dit interview? Uw reacties zijn welkom via helen.teunissen@matrice.nl

Opgegroeid in de Slachthuisbuurt is Ad van Leeuwen een echt Schiedammer. Tegenwoordig woont hij in Kethel. FOTO: ROEL DIJKSTRA

beetje ‘over je graf regeren’. Geef elkaar signalen af, maar zadel je nabestaanden niet op met jouw wil.”

Goed doel

Toch, door dit interview, ging ook Van Leeuwen dingen thuis bespreken. “Al gaat het maar over de bloemen. Ik wil één boeket rode rozen, van mijn dierbaren. Door de veelheid van

Er komt in die dagen zelfs humor terug, er is veel intimiteit. Zoals bij mijn vader: je zit om hem heen, je praat met elkaar. Zelfs de kleinste kinderen lopen rond. De overledene hoort er nog bij, straalt rust uit, er is nog geen definitief afscheid. Na een paar dagen komt het moment dat het echt over is. Je ziet dat het lichaam minder wordt, dat het niet meer kan. Dat vind ik

Van wieg tot graf

Om de dood bespreekbaar te maken krijgt elke geïnterviewde, voorafgaand aan het gesprek, de volgende vragen voorgelegd:
 * Wat heeft u het meest geraakt in een uitvaart die u bijwoonde?
 * Welke (heel) bijzondere wens heeft u voor uw uitvaart?
 * Hoe wilt u herinnerd worden tijdens de uitvaart?
 Natuurlijk gaat het gesprek daarmee over het leven: wie bent u, wat is belangrijk voor u, hoe bent u opgegroeid. Tezamen met de bovengenoemde vragen wordt het daarmee een gesprek over de wieg tot en met het graf...